

STAVOVI UČENIKA PRIMARNOG OBRAZOVANJA O NASTAVI GLAZBENE KULTURE

Vrsalović, Paula

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:172:952037>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-27**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)



**SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET**

PAULA VRSALOVIĆ

**STAVOVI UČENIKA PRIMARNOG OBRAZOVANJA O
NASTAVI GLAZBENE KULTURE**

DIPLOMSKI RAD

Split, 2023.

Odsjek za Učiteljski studij
Učiteljski studij
Metodika nastave Glazbene kulture

DIPLOMSKI RAD

**STAVOVI UČENIKA PRIMARNOG OBRAZOVANJA O NASTAVI
GLAZBENE KULTURE**

Studentica: Paula Vrsalović

Mentorica: prof. dr. sc. Snježana Dobrota

Split, srpanj 2023.

Sadržaj

SAŽETAK	1
SUMMARY	1
1. UVOD	2
2. NASTAVA GLAZBE U PRIMARNOM OBRAZOVANJU	3
2.1. Nacionalni okvirni kurikulum	3
2.2. Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije	5
2.3. Konceptija nastave Glazbene kulture u primarnom obrazovanju	12
3. STAVOVI UČENIKA PREMA NASTAVI GLAZBENE KULTURE	16
4. ISTRAŽIVANJE: STAVOVI UČENIKA PRIMARNOG OBRAZOVANJA PREMA NASTAVI GLAZBENE KULTURE	19
4.1. Cilj, problem i hipoteze istraživanja	19
4.2. Metoda	19
4.2.1. Sudionici	19
4.2.2. Instrument i postupak ispitivanja	20
4.3. Rezultati	21
4.4. Rasprava	24
5. ZAKLJUČAK	26
LITERATURA	27
PRILOZI	29

SAŽETAK

U radu su istraženi stavovi učenika osnovne škole prema predmetu Glazbena kultura. U okviru istraživanja primijenjen je *Upitnik općih podataka* i upitnik pod nazivom *Stavovi o predmetu Glazbena kultura*, koji sadrži četrnaest tvrdnji kojima se ispituju stavovi učenika o predmetu Glazbena kultura. Istraživanje je provedeno na uzorku od 204 sudionika, učenika drugih i četvrtih razreda osnovne škole.

Rezultati potvrđuju da učenici imaju pozitivan stav prema nastavi Glazbene kulture. Nadalje, potvrđeno je kako su spol i dob značajni prediktori stavova prema nastavi glazbe, na način da učenice, u odnosu na učenike te mlađi učenici, u odnosu na starije učenike, imaju pozitivnije stavove prema Glazbenoj kulturi. Utvrđeno je i da je iskustvo pjevanja u zboru ili klapi značajan prediktor stavova prema nastavi glazbe.

Ključne riječi: nastava glazbe, osnovna škola, stavovi.

SUMMARY

The paper investigates the attitudes of elementary school students towards the subject Music Culture. As part of the research, a *General Data Questionnaire* and questionnaire *Attitudes towards Music Culture*, which contains fourteen items examining the students' attitudes towards Music Culture. The survey was conducted on a sample of 204 participants, second and fourth grade primary school students.

The results confirm that students have a positive attitude towards music lessons. Furthermore, it was confirmed that gender and age are an important predictor of attitudes towards music teaching in such way that female students, compared to male students, and younger students, compared to older students, have more positive attitudes towards Music Culture. It was also found that the experience of singing in the choir is a significant predictor of attitudes towards music teaching.

Keywords: music classes, elementary school, attitudes.

1. UVOD

Cilj glazbenog obrazovanja u osnovnoj školi je razvijanje glazbenog znanja i stvaralaštva kod učenika, ali i razvijanje pozitivnih stavova prema glazbi i njenom utjecaju na život ljudi. Iz tog razloga, iznimno je važno istražiti stavove učenika primarnog obrazovanja o nastavi Glazbene kulture kako bi se mogli poboljšati pristupi i metode poučavanja, a sa svrhom pružanja što boljeg iskustva učenicima.

Stavovi učenika prema glazbi su različiti i individualni te variraju od učenika do učenika. Neki učenici uživaju u glazbi te su vrlo zainteresirani za nju, dok pak drugi imaju negativne stavove o njoj. Istraživanja stavova učenika primarnog obrazovanja o nastavi glazbe mogu učiteljima i odgojno-obrazovnim djelatnicima pomoći u razumijevanju učeničkih stavova te im omogućiti da prilagode nastavne metode i postupke kako bi zadovoljili potrebe svakog učenika.

U prvom poglavlju ovog rada objašnjenje su temeljne pretpostavke za nastavu općenito kroz Nacionalni okvirni kurikulum te posebno za nastavu Glazbene kulture u osnovnoj školi te Glazbene umjetnosti u gimnazijama kroz Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije. Nadalje, ovaj rad analizira neka istraživanja o stavovima učenika primarnog obrazovanja o nastavi Glazbene kulture te provodi analizu istraživanja provedenog u sklopu ovog rada. Istraživanje je provedeno na uzorku od 204 sudionika, učenika drugih i četvrtih razreda u dvije osnovne škole grada Splita. U posljednjem poglavlju ovog rada detaljno su izneseni rezultati provedenog istraživanja.

2. NASTAVA GLAZBE U PRIMARNOM OBRAZOVANJU

2.1. Nacionalni okvirni kurikulum

Nacionalni okvirni kurikulum (NOK) (slika 1) okvir je za stjecanje temeljnih i stručnih kompetencija. To je temelj na kojem se gradi predmetni kurikulum osnovnih i srednjih škola. On je također osnova za određivanje očekivanog uspjeha učenika i polazište za uređivanje strukture predmeta. Temeljna odrednica NOK-a je naglasak na učeničkim postignućima tj. ishodima učenja, za razliku od dotadašnjeg obrazovanja usmjerenog na sadržaj. Kurikulumom su definirane temeljne odgojno-obrazovne vrijednosti, načela, ciljevi odgoja i obrazovanja, vrednovanje učeničkih postignuća te vrednovanje i samovrednovanje ostvarenosti nacionalnog kurikuluma.

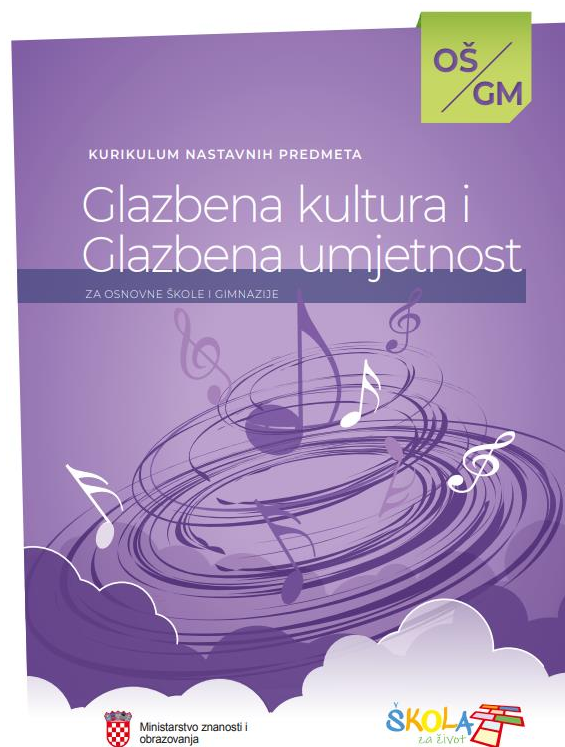


Slika 1. NOK (Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje, opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje, 2011)

Kurikulum (2011) navodi sljedeća obrazovna područja: jezično-komunikacijsko, matematičko, prirodoslovno, tehničko i informatičko, društveno-humanističko i umjetničko. Vizualna umjetnost i komunikacija, glazbena kultura i umjetnost, filmska i medijska kultura i umjetnost, dramska kultura i umjetnost te pokret i plesna umjetnost dio su područja umjetnosti koje imaju za cilj pripremiti učenike za razumijevanje i sudjelovanje u umjetnosti. Umjetnost pomaže pojedincima da dožive i razumiju svijet, oblikuju uvjerenja, stavove i svjetonazore te ostvare vizije drugačijeg svijeta. Odgojno-obrazovni ciljevi u ovom području su razvijanje interesa, estetskog doživljaja, osjetljivosti i kritičnosti prema različitim vrstama umjetnosti, stjecanje temeljnih znanja i pozitivnog stava prema hrvatskoj i drugim nacionalnim kulturama, razumijevanje stilova umjetničkih djela iz različitih razdoblja, stjecanje svih osnova iz područja umjetnosti, proučavanje različitih oblika umjetničkog izražavanja, razvoj svih osjetila percepcije, pažnje, znatiželje, spontanosti i dr. Kao postignuća koja će učenici ostvariti kroz nastavu Glazbene kulture i Glazbene umjetnosti ističu se promatranje, uočavanje i razlikovanje umjetnički lijepog i vrijednog u vlastitom okružju i glazbenom dijelu, izražavanje svojih osjećaja, doživljaja i stavova raznim umjetničkim oblicima i postupcima, zadržavanje koncentracije i pamćenje tijekom opažanja, opisivanje vlastitog doživljaja glazbenog djela te usvajanje temeljnih pretpostavki za razvoj pozitivnog stava o glazbenoj umjetnosti. Što se tiče ovladavanja sastavnicama glazbene umjetnosti, nakon određenog odgojno-obrazovnog razdoblja učenici će moći razlikovati osnovne sastavnice glazbenog djela, uočiti glazbene cjeline i oblike, upoznati specifičnosti glazbenog jezika i pisma i upoznati glazbala po zvuku i izgledu. Nadalje, sudjelovanjem u glazbenim aktivnostima, učenik će se kreativno izražavati kroz što više osjetila, izraziti svoje ideje, osjećaje i doživljaje glazbenom aktivnošću, izvoditi jednostavne glazbene zadatke itd. Učenik će i surađivati s drugima, učiti dijeliti odgovornost i vježbati ustrajnost, izraziti osjećaj pripadnosti, zajedništva i toleranciju pomoću glazbenih aktivnosti, zatim opisati vlastiti doživljaj glazbenog djela, iskazati samokritičnost, razlikovati i vrednovati umjetnički lijepo glazbeno izražavanje i dr. (Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje, opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje, 2011). U nastavku će detaljnije biti rečeno o Glazbenoj kulturi i sastavnicama kurikuluma toga predmeta.

2.2. Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije

Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije (slika 2) sadrži poglavlja svrha i opis predmeta, odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja, struktura – domene predmetnoga kurikuluma, odgojno-obrazovni ishodi, sadržaji i razine usvojenosti po razredima i domenama, povezanost s drugim predmetima i međupredmetnim temama, učenje i poučavanje predmeta te vrednovanje usvojenosti odgojno obrazovnih ishoda.



Slika 2. Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije (Kurikulum, 2019)

Na samom početku kurikuluma, glazba je definirana kao dio svih svjetskih kultura, ključna za cjeloviti, skladan i kvalitetan razvoj svakog pojedinog djeteta (Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije, 2019). Učenje glazbe neizostavan je čimbenik obrazovnog sustava Republike Hrvatske jer kod učenika oblikuje glazbene, ali i opće kompetencije, odnosno potiče temeljne odgojno-obrazovne vrijednosti.

Glazbena nastava potiče učenikov estetski razvoj i kreativnost, njeguje svijest o očuvanju baštine, razvija učenikove glazbene sposobnosti i interese te ga priprema za život u multikulturalnom svijetu. Svrha poučavanja glazbe je omogućiti učenicima prepoznavanje i doživljavanje glazbe različitih podrijetla i stilova, uz usvajanje osnovnih elemenata glazbenog jezika i pismenosti.

Kurikulum predmeta Glazbena kultura temelji se na četiri načela. Prvo načelo je psihološko, a odnosi se na učeničke emotivne reakcije na glazbu i učvršćivanje odnosa s glazbom i vlastitim sudjelovanjem u glazbenim aktivnostima. Zatim, kulturno-estetsko načelo koje se ostvaruje kroz izravne ili neizravne susrete s glazbenim ostvarenjima, a na taj način učenici razvijaju glazbeni ukus, kriterije za vrednovanje glazbe te sposobnost izražavanja vlastitih stavova o glazbi. Sljedeće je načelo sinkroničnosti koje u središte stavlja glazbu koja se promatra sa svih aspekata, a ne samo povijesnog. I posljednje, načelo interkulturalnosti, odnosno učenici upoznavanjem glazbe vlastite kulture i glazbi svijeta razvijaju svijest o različitim narodima, kulturama i običajima (Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije, 2019).

Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije (2019) navodi sljedeće odgojno-obrazovne ciljeve ovih dvaju predmeta: omogućiti društveno-emocionalni razvoj svih učenika, uključujući darovite i učenike s teškoćama, treba poticati razvoj svih učenika u skladu s njihovim individualnim sposobnostima, poticati ih na aktivno bavljenje glazbom, na sudjelovanje u kulturnom životu zajednice, razvijati kulturno razumijevanje i interkulturalne kompetencije gradeći pritom povjerenje i poštovanje prema drugim osobama različitog mišljenja, razvijati glazbeni ukus i kritičko mišljenje, osvijestiti vrijednost regionalne, nacionalne i europske kulturne baštine, upoznati učenike s glazbom putem kvalitetnih glazbenih ostvarenja različitih stilova i vrsta glazbe i sl.

Nastavni predmet Glazbena kultura u osnovnoj školi i Glazbena umjetnost u gimnazijama ostvaruje se kroz tri domene, a to su A – slušanje i upoznavanje glazbe, B – izražavanje glazbom i uz glazbu te C – glazba u kontekstu. Sve tri domene povezane su i nadopunjuju se međusobno, ali i s domenama drugih predmeta i međupredmetnih tema. Omjer zastupljenosti domena mijenja se kroz odgojno-obrazovnu vertikalu pa su tako u prva tri ciklusa najizraženije domena A – slušanje i upoznavanje glazbe i domena B – izražavanje glazbom i uz glazbu, dok se u četvrtom i petom ciklusu zastupljenost domene B smanjuje, a do izražaja dolazi domena C – glazba u kontekstu. U kurikulumu (2019) se navode objedinjujući elementi prisutni u svim domenama, a to

su: glazbeni jezik kojeg učenici trebaju usvojiti za razvijanje vještine aktivnog slušanja i izvođenja glazbe, poznavanje glazbenog pisma u slučaju aktivnog muziciranja te informacijsko-komunikacijska tehnologija (IKT) kao važan dio suvremenog učenja i poučavanja glazbe. Naime, pomoću IKT-a učenici mogu učiti glazbeno pismo preko računala, upoznati se i raditi u programima za skladanje glazbe, vršiti audio-obradu, eksperimentirati sa zvukom i sl. Domena A – slušanje i upoznavanje glazbe temelji se na upoznavanju glazbe preko audio i videozapisa. Na taj način učenici upoznaju različitu vrstu glazbe, stilove, pravce i žanrove. Također, usvajaju znanja o glazbeno-izražajnim sastavnicama glazbenog djela te doživljavaju, razumiju i uče kritički i estetski vrednovati glazbu. Glazbena djela koja su upoznali na satu Glazbene kulture i Glazbene umjetnosti otvaraju im vrata za istraživanje novih i sličnih glazbenih iskustava. Domena B – izražavanje s glazbom i uz glazbu potiče učenike na aktivno sudjelovanje u glazbenim aktivnostima kao što su pjevanje, sviranje, glazbene igre, glazbeno stvaralaštvo te pokret uz glazbu. Takav pristup omogućava cjelovitost glazbenog doživljaja, razvija učeničke glazbene sposobnosti i kreativnost. Naglasak na nekoj od prethodno navedenih aktivnosti može ovisiti o dobi učenika te njihovim interesima, a kvalitetno izvođenje postaviti će temelje za njihove izvannastavne aktivnosti poput pjevanja u zboru, sviranja instrumenta individualno ili u orkestru, sudjelovanja u plesnim i folklornim skupinama i sl. Domena C – glazba u kontekstu do izražaja najviše dolazi kroz predmet Glazbena umjetnost u gimnazijama, a polazište joj je u domenama A i B kroz koje učenici otkrivaju vrijednost nacionalne, regionalne i globalne glazbene i kulturne baštine. U ovoj domeni naglasak je na ulozi i utjecaju glazbene umjetnosti na društvo te njezino povezivanje s ostalim umjetnostima. Ova domena neprestano se isprepliće s preostale dvije te je njihova nadopuna (Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije, 2019).

Poučavanje Glazbene kulture i Glazbene umjetnosti prolazi kroz pet ciklusa. U nastavku će naglasak biti na prva dva ciklusa koji obuhvaćaju nastavu Glazbene kulture u primarnom obrazovanju, odnosno razrednu nastavu te 5. razred kao dio predmetne nastave. Prvi odgojno-obrazovni ciklus obuhvaća 1. i 2. razred osnovne škole. U prvom ciklusu učenike se uvodi u svijet glazbe kroz dječje pjesme i brojalice te odabrana glazbena djela klasične, tradicijske, popularne, jazz i filmske glazbe. Ovdje se polazi od dječjeg glazbenog doživljaja tj. pažnja je usmjerena na glazbeno iskustvo učenika pa tako slušanjem uspoređuju, prepoznaju i razlikuju ugođaj glazbe, visinu tona i melodiju, tempo, dinamiku i izvođače. Prevladavaju domene A i B, dok se domena

C ostvaruje kroz preostale dvije. Drugi odgojno-obrazovni ciklus obuhvaća 3., 4. i 5. razred osnovne škole. Omjer zastupljenosti domena isti je kao i u 1. ciklusu. Kurikulum (2019) navodi da odgojno-obrazovni ishodi domene A postaju složeniji zbog pojačanog slušnog iskustva učenika pa tako uključuju: poznavanje instrumentalnih i vokalnih skupina, osnovnih glazbenih oblika te slušno prepoznavanje i analizu različitih glazbenih obilježja, dok u domeni B učenici izvode aktivnosti koje im omogućavaju potpuni glazbeni doživljaj te daljnji razvoj kreativnosti i glazbenih sposobnosti. Domena C postaje izražajnija sa svakim višim razredom pa se tako u 2. ciklusu upoznaje tradicijska glazba Hrvatske, u lokalnoj sredini i na području zavičaja.

Sljedeće područje kurikuluma bavi se odgojno-obrazovnim ishodima, sadržajima i razinama usvojenosti po razredima i domenama. Odgojno-obrazovni ishodi ovih dvaju predmeta konstruirani su na način da omogućuju kontinuirani razvoj specifičnih glazbenih, ali i općih kompetencija učenika. Odgojno-obrazovni ishodi u kurikulumu označavaju se kraticama tako što OŠ označava osnovnu školu, a SŠ srednju školu, zatim slijedi kratica predmeta (GK), domena A, B ili C, redni broj razreda te naposljetku redni broj ishoda. U tablici 1. navedeni su svi odgojno-obrazovni ishodi predmeta Glazbena kultura koje učenici ostvaruju u razrednoj nastavi.

Tablica 1. Odgojno-obrazovni ishodi predmeta Glazbena kultura u primarnom obrazovanju (Kurikulum, 2019)

1. razred	A	OŠ GK A.1.1. Učenik poznaje određeni broj skladbi. OŠ GK A.1.2. Učenik temeljem slušanja, razlikuje pojedine glazbeno-izražajne sastavnice.
	B	OŠ GK B.1.1. Učenik sudjeluje u zajedničkoj izvedbi glazbe. OŠ GK B.1.2. Učenik pjeva/izvodi pjesme i brojalice. OŠ GK B.1.3. Učenik izvodi glazbene igre uz pjevanje, slušanje glazbe i pokret uz glazbu. OŠ GK B.1.4. Učenik stvara/improvizira melodijske i ritamske cjeline te svira uz pjesme/brojalice koje izvodi.
	C	OŠ GK C.1.1. Učenik na osnovu slušanja glazbe i aktivnog muziciranja prepoznaje različite uloge glazbe.

2. razred	A	OŠ GK A.2.1. Učenik poznaje određeni broj skladbi. OŠ GK A.2.2. Učenik temeljem slušanja, razlikuje pojedine glazbeno-izražajne sastavnice.
	B	OŠ GK B.2.1. Učenik sudjeluje u zajedničkoj izvedbi glazbe. OŠ GK B.2.2. Učenik pjeva/izvodi pjesme i brojalice. OŠ GK B.2.3. Učenik izvodi glazbene igre uz pjevanje, slušanje glazbe i pokret uz glazbu. OŠ GK B.2.4. Učenik stvara/improvizira melodijske i ritamske cjeline te svira uz pjesme/brojalice koje izvodi.
	C	OŠ GK C.2.1. Učenik na osnovu slušanja glazbe i aktivnog muziciranja prepoznaje različite uloge glazbe.
3. razred	A	OŠ GK A.3.1. Učenik poznaje određeni broj skladbi. OŠ GK A.3.2. Učenik temeljem slušanja, razlikuje pojedine glazbeno-izražajne sastavnice.
	B	OŠ GK B.3.1. Učenik sudjeluje u zajedničkoj izvedbi glazbe. OŠ GK B.3.2. Učenik pjeva/izvodi pjesme i brojalice. OŠ GK B.3.3. Učenik izvodi glazbene igre uz pjevanje, slušanje glazbe i pokret uz glazbu. OŠ GK B.3.4. Učenik stvara/improvizira melodijske i ritamske cjeline te svira uz pjesme/brojalice koje izvodi.
	C	OŠ GK C.3.1. Učenik na osnovu slušanja glazbe i aktivnog muziciranja prepoznaje različite uloge glazbe.
4. razred	A	OŠ GK A.4.1. Učenik poznaje određeni broj skladbi. OŠ GK A.4.2. Učenik temeljem slušanja, razlikuje pojedine glazbeno-izražajne sastavnice, osnovne skupine glazbala i pjevačkih glasova te boje muških i ženskih pjevačkih glasova.
	B	OŠ GK B.4.1. Učenik sudjeluje u zajedničkoj izvedbi glazbe. OŠ GK B.4.2. Učenik pjevanjem izvodi autorske i tradicijske pjesme iz Hrvatske i svijeta. OŠ GK B.4.3. Učenik izvodi glazbene igre uz pjevanje, slušanje glazbe i pokret uz glazbu.

		OŠ GK B.4.4. Učenik sviranjem i/ili pokretom izvodi umjetničku, tradicijsku, popularnu ili vlastitu glazbu. Sudjeluje u različitim glazbenim igrama i aktivnostima glazbenog stvaralaštva.
	C	OŠ GK C.4.1. Učenik na osnovu slušanja glazbe i aktivnog muziciranja prepoznaje različite uloge i vrste glazbe. OŠ GK C.4.2. Učenik temeljem slušanja, pjevanja i plesa/pokreta upoznaje obilježja hrvatske tradicijske glazbe u vlastitoj sredini (lokalnoj zajednici).

Sljedeće poglavlje kurikuluma odnosi se na učenje i poučavanje predmeta, a započinje iskustvom učenja. Naime, učenici se s glazbom susreću u svakodnevnom životu, u formalnom, neformalnom i informalnom kontekstu, kao što su, učionica ili kabinet opremljen za poučavanje glazbe, škola kao poticajni prostor za ostvarivanje glazbenih i drugih umjetničkih aktivnosti, izvanučioničko okruženje kao mogućnost za neposredan susret s glazbom u ustanovama kao što su npr. kazalište, koncertna dvorana, operne kuće, ali i različite situacije iz svakodnevnog života te naposljetku neizbježno virtualno okruženje kao što su mediji i internet, stoga je učenike potrebno odgojiti za kritički i selektivan pristup glazbi. Tijekom procesa učenja treba se usmjeravati na uspostavljanje demokratskog, kreativnog i opuštenog ozračja koje će učenike poticati na sudjelovanje u glazbenim aktivnostima te ih zainteresirati za glazbu, zatim na cjeloviti razvoj djeteta i mlade osobe u kognitivnim, psihomotornim i afektivnim dimenzijama njihovog razvoja te na optimalne puteve razvijanja glazbenih sposobnosti i stjecanja glazbenih znanja i vještina s naglaskom na tome da je pri realizaciji glazbenih aktivnosti proces važniji od rezultata. U poučavanju glazbe i učitelj, odnosno njegova kompetentnost imaju veliku ulogu, jer učitelj može osmisliti izvannastavne glazbene aktivnosti što mu omogućava otvorenost kurikuluma. Dakle, učitelj može u skladu sa suvremenim metodičkim spoznajama i dostupnom tehnologijom, slobodnim odabirom sadržaja i načina rada te uvažavajući učeničke interese organizirati dodatne sate glazbenog poučavanja. Također, učitelj je taj koji individualno pristupa svakom učeniku te od njega izvlači ono najbolje. On mora s posebnom pažnjom pristupiti učenicima s poteškoćama te im omogućiti glazbena iskustva u skladu s njihovim mogućnostima. Osobito je važno prepoznati glazbeno darovite učenike te ih usmjeriti, prema njihovim interesima, na druge oblike glazbenog obrazovanja, s ciljem razvoja njihove darovitosti i glazbenih sposobnosti. Što se tiče okruženja, za učenje i poučavanje glazbe, potrebna je specijalizirana učionica koja osim uobičajenih sredstava i

pomagala ima glasovir i druga glazbala, uređaje za reprodukciju audio i videozapisa, dječji instrumentarij te računalo, projektor i zvučnike za primjenu IKT-a u nastavi glazbe. Osim obveznog dijela nastave glazbene kulture i glazbene umjetnosti, potrebno je proširiti mogućnosti učenja osnivanjem izbornih i fakultativnih nastavnih predmeta i modula, izvanučioničkom nastavom, izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima te različitim projektima planiranima školskim kurikulumom. Ovakav pristup poželjan je u svim ciklusima odgojno-obrazovnog djelovanja jer predstavlja sredstvo prevencije društveno neprihvatljivog ponašanja te omogućuje učenicima postizanje kvalitetnog osobnog razvoja. Na taj se način kod učenika stvara potreba za cjeloživotnim istraživanjem glazbe i sudjelovanjem u glazbenom djelovanju zajednice. Te oblike rada karakterizira dobrovoljno uključivanje učenika te omogućuje grupiranje učenika različite dobi, a to mogu biti glazbene radionice, igraonice, slušaonice, ansambli poput zborova i orkestra, umjetnički projekti poput mjuzikla, interdisciplinarni projekti koji uključuju međupredmetnu korelaciju, posjete kulturno-glazbenim ustanovama i sl.

U nastavu glazbe potrebno je uključiti različite aktivnosti. Prva stavka ovdje je slušanje i upoznavanje glazbe, jer se sve aktivnosti u nastavi glazbe temelje na slušnom iskustvu. Slušanje treba biti aktivno i analitički usmjereno, a prilikom slušanja glazbenog djela upoznaju se glazbeno-izražajne sastavnice, glazbeni oblici i vrste te obilježja glazbenih djela različitih kultura i tradicija. Nadalje, učenike se potiče i na pjevanje, razvijajući tako pjevački glas te ih se usmjerava na dodatno bavljenje ovom aktivnosti. Pjesme se u nastavi uče usvajanjem po sluhu dok učitelj izvodi harmonijsku pratnju. Učitelj može samostalno odabrati pjesme, kako autorske, tako i tradicijske, a prilikom odabira valja voditi računa o umjetničkoj vrijednosti pjesama, interesima i dobi učenika, jasnoći i primjerenosti sadržaja te načelu interkulturalnosti. Sviranje je sljedeća aktivnost u sklopu nastave glazbene kulture koja otvara mogućnost aktivnog sudjelovanja učenika u reprodukciji jednostavnih glazbenih djela. U skladu s dobi učenika, sviranje se može izvoditi tjeloglazbom, dječjim instrumentarijem, glazbalima, na elektroničkom instrumentu i računalu. Glazbene igre neizbježna su aktivnost u radu s djecom i imaju neizmjernu ulogu u prvom i drugom odgojno-obrazovnom ciklusu jer motiviraju učenike, razbijaju monotoniju i pridonose opuštenom razrednom ozračju. Važan element u poučavanju glazbe je i stvaralaštvo jer potiče kreativnost kod učenika, a može se provoditi kroz sve navedene aktivnosti. U suvremenom dobu ne smije se zaboraviti ni upotreba informacijsko-komunikacijske tehnologije. Učenje glazbe uz pomoć IKT-a

uključuje rad s računalnim programima, dostupnost raznolikim glazbenim sadržajima te osuvremenjuje cijeli pristup poučavanju.

Vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda posljednje je poglavlje u Kurikulumu (2019). Navode se tri pristupa vrednovanju koja se provode kroz sve domene predmeta. Prvi pristup je vrednovanje za učenje koje se odvija tijekom procesa učenja i poučavanja. Uloga ovog pristupa je učenicima dati povratne informacije o njihovoj razini usvojenosti ishoda, motivirati učenike za poboljšanje učenja, a učiteljima služi kao vodilja za unaprjeđenje i planiranje budućeg poučavanja. Idući je pristup vrednovanje kao učenje, a koji se temelji na ideji da učenici vrednovanjem uče, stoga ih je potrebno aktivno uključivati u sam proces, uz učiteljevu podršku. Za estetski odgoj učenika, važno je naučiti vrednovati glazbeno djelo kao umjetnički proces, ali i rezultat tog procesa. Posljednje, vrednovanje naučenog, sumativno je vrednovanje kojemu je svrha procijeniti usvojenost odgojno-obrazovnih ishoda nakon određenog razdoblja poučavanja. Provodi se periodično, nakon obrađene nastavne cjeline ili obrazovnog razdoblja. Obvezni elementi vrednovanja su slušanje i upoznavanje glazbe i izražavanje glazbom i uz glazbu. Prvi element odnosi se na opažanje, razlikovanje i analizu glazbeno-izražajnih sastavnica glazbenog djela kao što su tempo, dinamika, visina, ton, ritam, melodija, izvođači, ugođaj itd. Drugi element se odnosi na uključenost učenika u realizaciju skupnih glazbenih aktivnosti, poticajno vrednovanje učeničkog napretka razvoja vještina i izražena motiviranost za određene aktivnosti. Što se tiče zaključne ocjene, izražena je u pet stupnjeva, a izriče se brojkom i riječju. Ona ne treba biti aritmetička sredina svih brojčanih ocjena, već bi trebalo uzeti u obzir pokazatelje učenikova napredovanja i druge pristupe vrednovanja. Davanje važnosti pojedinih domena pri zaključivanju treba biti u skladu sa zastupljenosti tih domena (Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije, 2019).

2.3. Konceptija nastave Glazbene kulture u primarnom obrazovanju

„Organizirano učenje i poučavanje dva su nezavisna, ali ipak povezana procesa. Poučavanje može voditi do učenja, no i ne mora“ (Svalina, 2015, str. 69). Poučavanje predstavlja razrednu interakciju između nastavnika i učenika, dok je učenje stvaranje iskustva. Dakle, poučavanje ne može zamijeniti učenje, već ga samo olakšati. Poučavanjem predmeta Glazbena kultura, kao i ostalih predmeta bavi se metodika. To je specijalna didaktika koja proučava nastavna

pitanja određenog nastavnog predmeta. Metodika predmeta Glazbena kultura proučava pitanja poput nastavnih oblika, metoda, sredstava i pomagala, organizacije nastavnog sata te pripreme za nastavu. Nastavne metode didaktički su osmišljeni sustavi aktivnosti učenja i poučavanja s ciljem stjecanja znanja i vještina te razvoja sposobnosti (Jelavić, 2003). Osim općenitih nastavnih metoda, kao što su metoda demonstracije, crtanja, razgovora, rada na tekstu i sl., u nastavi Glazbene kulture do izražaja dolaze i specifične nastavne metode, a to su metoda učenja pjesme po sluhu, metoda rada s glazbenim instrumentima i metoda razrednog muziciranja.

Cilj nastave glazbe estetski je odgojiti učenika, razviti njegovu sposobnost opažanja, doživljavanja i vrednovanja lijepoga, odnosno razviti učenikov glazbeni ukus te stvoriti kritičke slušatelje koji će u glazbi moći razlikovati kvalitetna od nekvalitetnih glazbenih ostvarenja (Dobrota, 2012). Rojko (2012) navodi da je za koncepciju nastave Glazbene kulture prvo potrebno definirati ciljeve i zadatke, a zatim i uvažiti čimbenike poput stvarnih nastavnih uvjeta – stvarni i mogući broj sati, specijalizirana učionica, nastavna oprema, zatim obrazovanost i kompetentnost učitelja, izvannastavni utjecaji poput masovnih medija, spoznajne mogućnosti učenika i sl. Također, navodi kako glazba ima specifičan status u općeobrazovnoj ustanovi, jer je ona jedini predmet koji ima vlastiti odgojno-obrazovni sustav pa se osim u općeobrazovnoj, može provoditi i u stručnim glazbenim školama. Nastava glazbe se u nekim državama pokazala neuspješnom, a takvi se rezultati pripisuju nedovoljnom broju učitelja, njihovom neadekvatnom obrazovanju te malom broju sati. Osim koncepcije predmeta, neuspjehu u poučavanju glazbe doprinose i neki vanjski čimbenici kao npr. općenita nesklonost prema umjetnosti te luksuz kojem se čovjek prepušta tek kad obavi „važnije zadatke.“ Suvremena koncepcija predmeta trebala bi se zasnivati na analizi konkretne glazbenosocijalne situacije te društvenih i individualnih potreba za glazbom, dakle, mora odgajati i obrazovati slušatelja. Cilj nastave glazbe je prebaciti težište s područja aktivnog muziciranja na područje slušanja i upoznavanja glazbe (Rojko, 2012).

Rojko (2012) navodi kako su se u nastavi glazbe iskristalizirala tri koncepcijska modela nastave, a to su model aktivnog muziciranja, recepcijski model te kombinirani model koji udružuje aktivnosti dvaju prethodnih. Model aktivnog muziciranja podrazumijeva dječje reproduktivno ili produktivno aktivno bavljenje glazbom u obliku pjevanja, sviranja ili glazbenog stvaralaštva. Ovdje je naglasak na dječjem samostalnom muziciranju u bilo kojem od navedenih oblika. Ovaj model najstariji je, a dugo vremena i jedini model nastave glazbe. Njegova najjednostavnija inačica – pjevanje po sluhu, bilo je jedini oblik glazbene nastave do 19., a negdje i 20. stoljeća. Sviranje

se javlja u prvoj polovici 20. stoljeća, a do izražaja dolazi Orffova koncepcija u kojoj su zastupljeni svi elementi ovog modela. Receptijski model razvio se orijentacijom na umjetničko djelo. Teoretičari ovog pristupa zalažu se da se učenicima pušta prava, umjetnička glazba, tako da učenik postaje stručnjak koji može slušati i razumjeti glazbu. Unutar receptijskog postoji emancipacijski model koji predstavlja sadržajno proširenje modela na sve vrste glazbe. Dakle, osim umjetničke glazbe, učenicima bi se predstavila i filmska, plesna, zabavna i druga vrsta glazbe. Odgoj auditivnog zapažanja predstavlja kombinirani model glazbene nastave. Kod njega predmetom nastave postaje „ukupna zvučna okolina.“ I ovdje se ističe učenička aktivnost, ali ne u tradicionalnom obliku, već u obliku produkcije, improvizacije i komponiranja (Rojko, 2012).

Dobrota (2012) navodi aktivnosti glazbene nastave u ranoj školskoj dobi započinjući s igrama u motivacijskom dijelu sata. Motivacija može biti glazbena i neglazbena. Neglazbena motivacija može biti priča ili pjesma koja učenike uvodi u nastavni sadržaj. Glazbena motivacija obavezan je dio nastave Glazbene kulture, a može se provoditi vježbom disanja, vježbama za razvijanje koncentracije i glazbenog pamćenja te glazbenim diktatima, kako melodijskim, tako i ritamskim. Brojalica je najprirodniji oblik dječjeg glazbenog izražavanja i nezamjenjiva je u stvaranju osjećaja za ritam, glazbenom pamćenju i intonaciji. Sljedeća aktivnost je pjevanje, a njezin je cilj usvojiti i izvoditi određenu pjesmu, a to se konkretizira usvajanjem teksta i melodije pjesme, razvijanjem glazbenog pamćenja, ritamskih sposobnosti i sl. Iduća aktivnost koja se ostvaruje u razrednoj nastavi je sviranje. To je aktivnost koju učenici vole te čini nastavu zanimljivom. U prva tri razreda osnovne škole, sviranje se realizira na instrumentima školskog instrumentarija, koji uključuju ritamske i melodijske udaraljke. U realizaciji aktivnosti sviranja javlja se problem slabe opremljenosti škola instrumentima, ali je potrebno i kontinuirano osposobljavati učenike za ovakve aktivnosti. Iduća aktivnost je slušanje i upoznavanje glazbe. Cilj nastave Glazbene kulture je estetsko odgajanje učenika pa ova aktivnost ima veliku važnost u poučavanju. Cilj je da učenici upoznaju umjetničke i narodne skladbe, a to se konkretizira zadacima kao što su slušno percipiranje glazbenoizražajnih sastavnica. Od aktivnosti u nastavi glazbe, ne smije se izostaviti ni dječja glazbena kreativnost, a ovdje se može svrstati oponašanje zvukova, izmišljanje teksta i njegovo ritmiziranje, stvaranje ritamske pratnje popijevkama i ritamskih cjelina neovisno o tekstu te melodijske improvizacije (Dobrota, 2012).

U Hrvatskoj, kroz općeobrazovni sustav nije moguće ostvariti vještine potrebne glazbenicima, stoga je potreban zaseban sustav glazbenog obrazovanja u osnovnim glazbenim

školama koje polažu samo djeca koja su položila ispit glazbenih sposobnosti. Broj učenika u glazbenim školama određen je specifičnostima izvođenja nastave stoga, dok je instrumentalna nastava individualna, nastava solfeggia je skupna pa ju pohađa 10 do 15 učenika, a skupine veće od 20 učenika su zbor i orkestar. Dok je broj obveznih sati Glazbene kulture u osnovnoj školi 35 sati godišnje, odnosno jedan sat tjedno, taj broj moguće je i poželjno proširivati izvannastavnim glazbenim aktivnostima (Svalina, 2015). Pjevački zbor, pojedinačno sviranje, folklor i glazbena slušaonica samo su neke od izvannastavnih aktivnosti koje se provode u školama (Dubovicki, Svalina i Proleta, 2014).

3. STAVOVI UČENIKA PREMA NASTAVI GLAZBENE KULTURE

Prema Hrvatskoj enciklopediji (2021), stav je definiran kao stečena, relativno trajna i stabilna struktura, kako pozitivnih tako i negativnih emocija i ponašanja prema nekom objektu (osobi, pojavi, ideji ili skupini). Stavovi se oblikuju tijekom vremena u procesu socijalizacije, a stječu se ili na temelju izravnog iskustva s onim o čemu se formira stav tj. objektom stava ili posredno, u društvenoj interakciji. U osnovnoj školi nastava glazbe može snažno poticati pozitivne emocije, osjećaj pripadnosti, zajedništva i tolerancije. Dolaskom u školu, učenici već imaju razvijene interese za određene predmete i aktivnosti koje su povezane s njihovim stavovima (Cvitković i Ružić, 2021).

„Pretpostavka jest da su stavovi čovjeka ono što usmjerava njegovo ponašanje, odnosno čovjek izbjegava ono prema čemu ima negativan stav, a teži onome prema čemu ima pozitivan stav. Ako pretpostavimo da je to točno, mijenjanjem stava čovjeka utječemo na njegovo ponašanje.“ (Conar, 2018, str. 18). Bohner (2003) navodi kako je tijekom povijesti socijalne psihologije pojam stava bio jedna od središnjih tema. Uobičajeno je da ljudi prilaze onome što im se sviđa, a izbjegavaju ono što im se ne sviđa. Kao glavni razlog važnosti stavova ističe pretpostavku da stavovi upravljaju ponašanjem. Stavovi su važni i za socijalni život čovjeka. Osim na ponašanje, oni utječu na percepciju i mišljenje. Stav se može definirati i kao ukupna evaluacija nekog objekta, a određen je stupnjem odobravanja ili neodobravanja. Negativni stavovi prema društvenim skupinama najčešće se nazivaju predrasude, stavovi prema sebi samopoštovanje, a prema apstraktnim objektima vrijednosti. Trokomponentni model stava pretpostavlja stav kao kombinaciju triju komponenti. Kognitivna komponenta odnosi se na vjerovanja, znanja i razmišljanja koja pojedinac ima o određenoj temi, afektivna se komponenta odnosi na emocionalnu reakciju, odnosno osjećaje koje pojedinac povezuje s određenim stavom, a bihevioralna obuhvaća djelovanja, tj. akcije potaknute objektom stava (Bohner, 2003). Taj model objašnjava međudjelovanje ovih triju komponenti koje su povezane i zajedno oblikuju stav. Kognitivna komponenta stvara temelj za formiranje stava, afektivna donosi emocionalnu dimenziju, a bihevioralna obuhvaća ponašanje koje proizlazi iz stava.

Istraživanja koja su se bavila stavovima i njihovom strukturom pokazala su da stav funkcionira kao shema u obradi informacija. To znači da se informacija koja se uklapa u shemu

stava obrađuje učinkovitije nego ona koja se ne uklapa. Tako su rezultati istraživanja pokazali da su ekstremnije tvrdnje, one s kojima su se pojedinci subjektivno slagali i objektivno povoljne bile procesuirane brže te su ih se ispitanici bolje prisjećali od drugih. Svedružić i Svedružić (2020) navode da su stavovi podložni promjenama, a formiraju se tijekom cijeloga života. Termin persuazije stava odnosi se na njegovo formiranje ili promjenu, najčešće kao odgovor na argumente ili druge informacije o objektu stava. Stav se može promijeniti kao rezultat klasičnog uvjetovanja tako da se početno neutralan položaj ponavljano uparuje s drugim podražajem koji uvjetuje određenu reakciju. Nakon određenog vremena i sam početno neutralan položaj uvjetuje reakciju. Stavove je moguće mijenjati i operantnim uvjetovanjem, odnosno pozitivnim i negativnim potkrepljenjima. Odnosno stav koji je konzistentno povezan s pozitivnim ili negativnim kontekstima ili posljedicama dovodi do takvih stavova kod osobe koja ih nije imala. Raspoloženje, osjećaji i druga subjektivna iskustva također mogu utjecati na stavove. Heurističko procesuiranje vrijednosti objekta stava temelji se na heuristici pa tako za one koji se vode ovakvim tipom procesuiranja vrijede jednostavna pravila da je većina u pravu ili da su izjave stručnjaka valjane (Bohner, 2003).

Brojna se istraživanja bave učeničkim stavovima o školi i različitim školskim predmetima, jer ona mogu biti prvi korak ka pozitivnim promjenama. Šimičić i Pešut (2021) navode kako istraživanja učeničkih stavova o određenim nastavnim predmetima omogućavaju bolje razumijevanje učeničkih ponašanja i postignuća. Ipak, istraživanje stavova usporeno je zbog ograničenog koncepta stava, njegovih sastavnica i nemogućnosti određenja nekih varijabli (Vidić, 2016).

Glazba je sastavni dio svakodnevice svakog pojedinca koji bi zbog vlastite dobrobiti i funkcioniranja u društvu trebao biti izložen kvalitetnom glazbenom obrazovanju (Nikolić, 2018). Poučavanje Glazbene kulture i Glazbene umjetnosti usko je povezano sa učeničkim stavovima jer Kurikulum (2019) kao cilj nastave navodi stjecanje i proširivanje glazbenih znanja, vještina i stavova. Stavovi učenika prema nastavi Glazbene kulture mogu biti raznoliki i varirati ovisno o učeničkim interesima, talentima, prethodnom iskustvu i osobnim preferencijama. Učenici koji pokazuju interes za glazbu, koji uživaju u slušanju, sviranju i izvođenju glazbe, vjerojatno će imati pozitivan stav prema nastavi Glazbene kulture, oni će se aktivnije uključivati u nastavu, postavljati pitanja, istraživati različite glazbene žanrove i izražavati kreativnost kroz glazbu. Motivacija ima važnu ulogu u kreiranju stavova pa će tako učenici koji su motiviraniji za učenje i napredovanje u

nastavi glazbe uložiti više truda i napora kako bi razumjeli različite glazbene koncepte. Prethodno pozitivno glazbeno iskustvo također vodi ka pozitivnijim stavovima prema nastavi Glazbene kulture, jer takvi učenici već posjeduju glazbene vještine pa će biti otvoreniji prema nastavi glazbe. S druge strane, učenici koji su imali prethodna negativna iskustva s glazbom, mogu imati manje povjerenja u svoje mogućnosti i sposobnosti i tako stvoriti negativan stav. I osobne preferencije učenika utječu na stavove o nastavi Glazbene kulture. Dok neki učenici više preferiraju klasičnu glazbu, drugi će više preferirati suvremene i popularne žanrove pa ti individualni glazbeni ukusi mogu utjecati na stavovi učenika i stupanj njihovog angažmana na nastavi.

Rezultati istraživanja kojeg su provele Dobrota i Reić Ercegovac (2011) pokazale su da je nastava glazbe za djecu užitak, ali interes prema glazbi opada s dobi. Pokazano je da značajan utjecaj na stavove o glazbi imaju spol, dob i mjesto stanovanja, da učenici vole slušati klasičnu glazbu te da im je najdraža aktivnost pjevanje (Dobrota i Obradović, 2012). Istraživanje koje je provela Conar (2018) pokazalo je da gimnazijalci u odnosu na učenike osnovnih škola više vremena provode slušajući glazbu, učenici koji sami slušaju te čiji roditelji slušaju klasičnu glazbu imaju pozitivnije stavove prema Glazbenoj kulturi i Glazbenoj umjetnosti, a mlađi učenici imaju pozitivnije stavove prema nastavi glazbe, u odnosu na starije učenike.

4. ISTRAŽIVANJE: STAVOVI UČENIKA PRIMARNOG OBRAZOVANJA PREMA NASTAVI GLAZBENE KULTURE

4.1. Cilj, problem i hipoteze istraživanja

Cilj istraživanja je ispitati stavove učenika drugog i četvrtog razreda osnovne škole prema predmetu Glazbena kultura te ispitati razlikuju li se navedeni stavovi s obzirom na spol i dob učenika te njihovu uključenost u pjevački zbor ili klapu.

Sukladno formuliranom cilju, postavljeni su sljedeći problemi istraživanja:

1. Ispitati stavove učenika primarnog obrazovanja prema nastavi Glazbene kulture.
2. Ispitati postoji li utjecaj dobi i spola na stavove učenika prema nastavi Glazbene kulture.
3. Ispitati postoji li utjecaj sudjelovanja u školskom zboru ili klapi na stavove učenika prema nastavi Glazbene kulture.

U skladu s navedenim ciljem i problemima istraživanja, formulirane su sljedeće hipoteze:

H1: Učenici imaju pozitivan stav prema predmetu Glazbena kultura.

H2: Učenice, u odnosu na učenike, imaju pozitivnije stavove prema predmetu Glazbena kultura.

H3: Mlađi učenici, u odnosu na starije učenike, imaju pozitivnije stavove prema predmetu Glazbena kultura.

H4: Učenici koji pjevaju u zboru ili klapi, u odnosu na učenike koji nisu uključeni u navedene aktivnosti, imaju pozitivnije stavove prema predmetu Glazbena kultura.

4.2. Metoda

4.2.1. Sudionici

Ispitivanje je provedeno na uzorku od 204 sudionika, učenika drugih i četvrtih razreda OŠ Manuš i OŠ Lučac u Splitu (tablica 1).

Tablica 2. Struktura uzorka

SPOL	N	RAZRED	N
------	---	--------	---

M	100	2.	106
Ž	104	4.	98
Ukupno	204		

4.2.2. Instrument i postupak ispitivanja

Za potrebe istraživanja konstruiran je upitnik. U prvom dijelu, *Upitniku općih podataka*, prikupljeni su sociodemografski podatci o sudionicima (grad u kojemu se nalazi škola, naziv škole, spol, razred, pjevanje u zboru ili klapi).

Drugi dio, *Stavovi o predmetu Glazbena kultura*, sadrži četrnaest tvrdnji koje ispituju stavove učenika o predmetu Glazbena kultura. Uz svaku tvrdnju priložena je skala procjene od 1 do 5 (1 = uopće se ne slažem; 5 = u potpunosti se slažem). Provjerom faktorske strukture skale primjenom eksploratorne faktorske analize (EFA) metodom glavnih komponenata uz varimaks normaliziranu rotaciju, dobivena je jednofaktorska struktura skale. Budući da je pouzdanost cijelog upitnika bila visoka, formiran je jedan ukupni rezultat koji se koristio u daljnjim analizama. Psihometrijske značajke skale prikazane su u tablici 2.

Tablica 3. Psihometrijske značajke skale Stavovi o predmetu Glazbena kultura

Redni broj	Tvrdnja
1.	Volim nastavu Glazbene kulture.
2.	Nastava Glazbene kulture za mene je opuštajuća.
3.	Uživam na satovima Glazbene kulture.
4.	Volio/voljela bih da imamo više sati Glazbene kulture tjedno.
5.	Zadovoljan/-na sam svojim udžbenikom Glazbene kulture.
6.	Volim sudjelovati u glazbenim aktivnostima (pjevanju, sviranju i sl.) tijekom nastave Glazbene kulture.
7.	Smatram da lijepo pjevam.
8.	Glazbena kultura koristan je predmet jer tijekom nastave učiteljica/učitelj može prepoznati glazbeno nadarene učenike i uputiti ih u glazbenu školu.
9.	Glazbena kultura koristan je predmet jer tijekom glazbenih aktivnosti razvijamo svoju maštu.
10.	Glazbena kultura koristan je predmet jer tijekom glazbenih aktivnosti učim kako izraziti svoje osjećaje.

11.	Glazbena kultura koristan je predmet jer tijekom nastave glazbe upoznajemo glazbena djela poznatih skladatelja.
12.	Glazbena kultura koristan je predmet jer tijekom nastave glazbe upoznajemo tradicijsku glazbu Hrvatske.
13.	Glazbena kultura koristan je predmet jer tijekom nastave glazbe upoznajemo tradicijsku glazbu iz različitih dijelova svijeta.
14.	Glazbena kultura koristan je predmet jer tijekom nastave razvijamo svoje glazbene sposobnosti.
Cronbach α	0,95
M (sd)	54,68 (14,39)
raspon	14-70
prosječna r među česticama	0,60
K-S d	0,15, $p < 0,01$
asimetričnost	-0,91
spljoštenost	-0,15

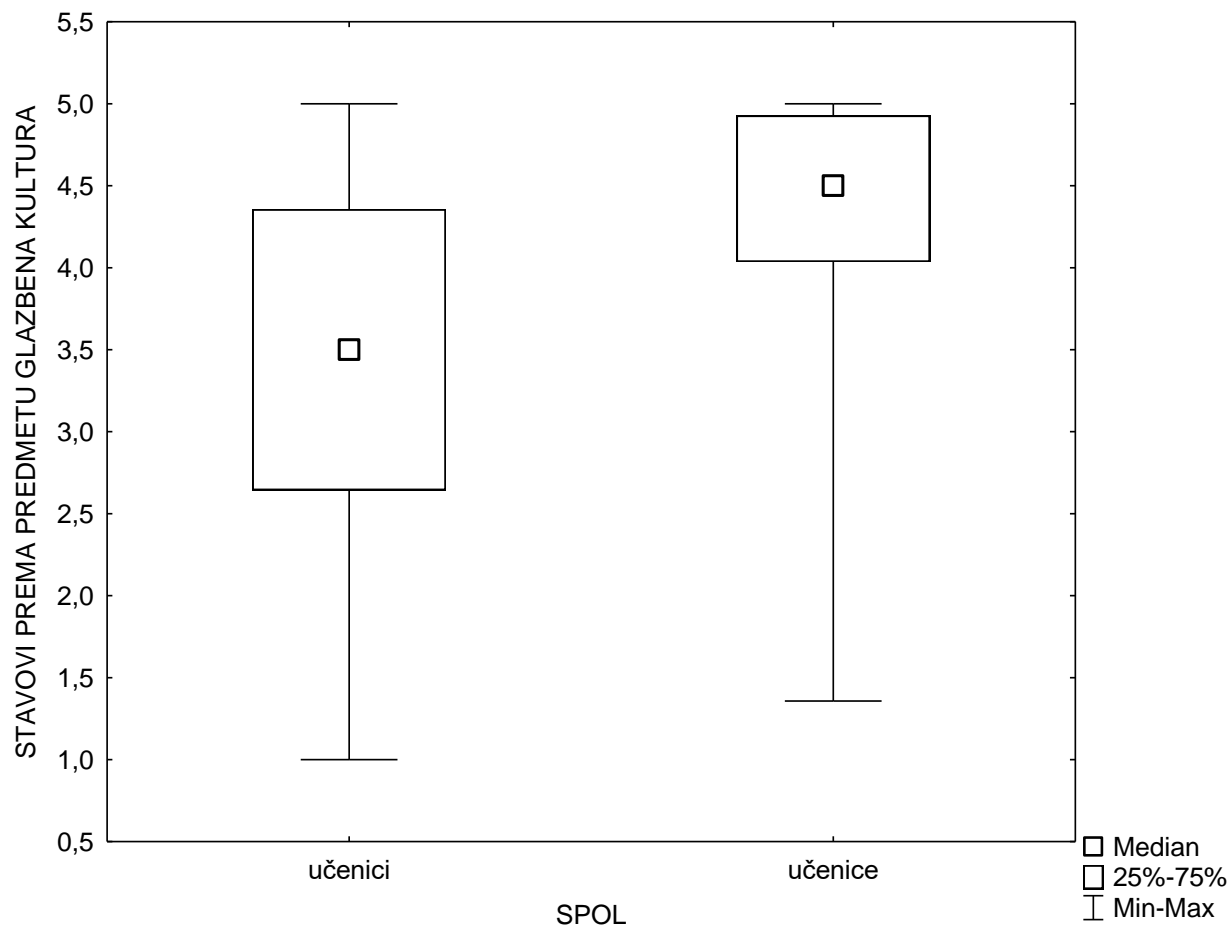
4.3. Rezultati

Kako bismo ispitali stavove učenika o nastavi Glazbene kulture, izračunate su aritmetičke sredine i standardne devijacije. Rezultati pokazuju da učenici imaju pozitivne stavove prema nastavi Glazbene kulture ($M = 3,91$; $sd = 1,03$), čime je potvrđena prva hipoteza.

Kako bi se ispitalo razlikuju li se stavovi učenika prema predmetu Glazbena kultura s obzirom na spol, izračunat je Mann-Whitney U-test (tablica 3). Rezultati ukazuju na postojanje razlika između učenika i učenica u stavovima prema Glazbenoj kulturi, pri čemu učenice imaju pozitivnije stavove prema tom predmetu (slika 1). Time je potvrđena postavljena hipoteza.

Tablica 4. Razlike u stavovima prema Glazbenoj kulturi s obzirom na spol

Spol	C	U	Z	p
M	3,49	2582,00	-6,21	0,00
Ž	4,51			

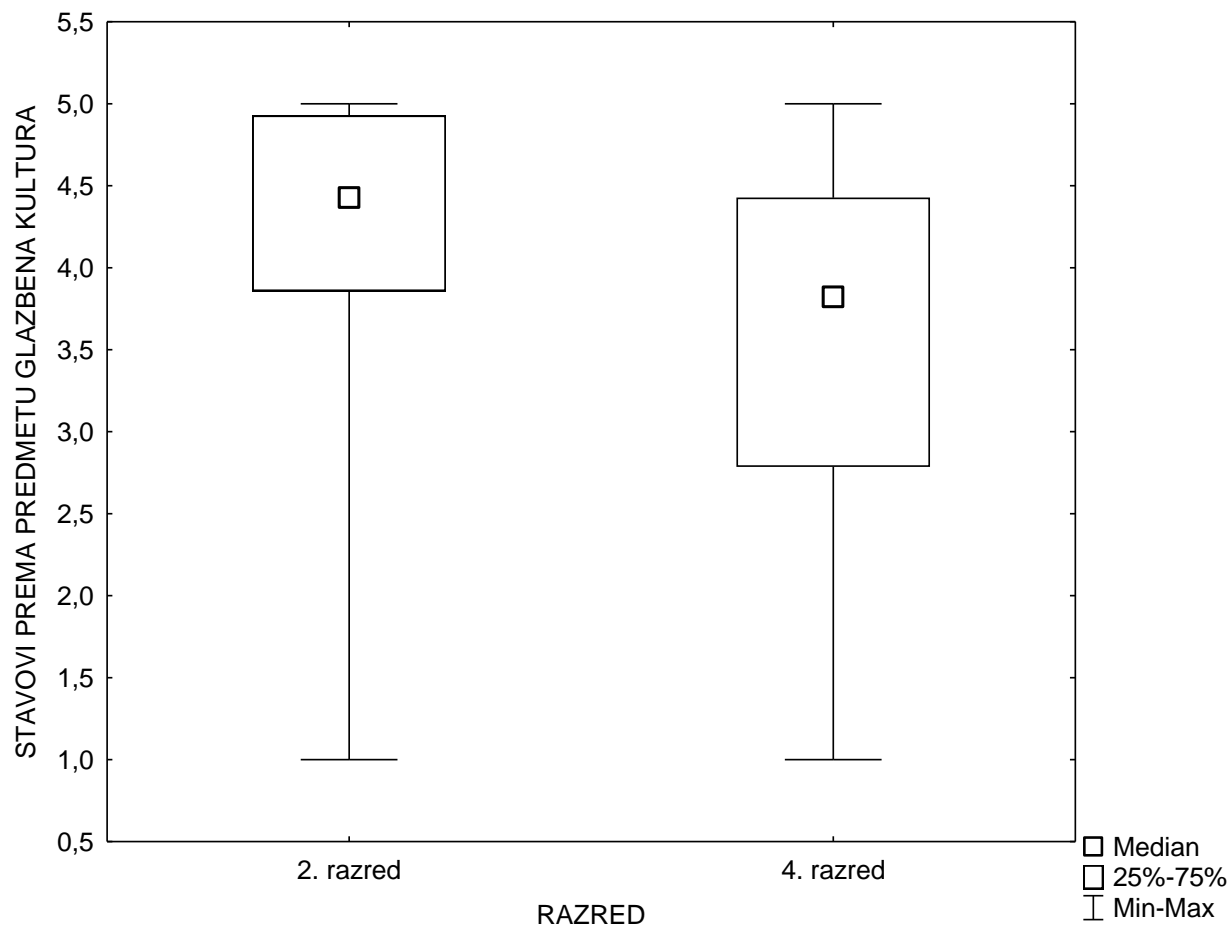


Slika 3. Razlike u stavovima prema Glazbenoj kulturi s obzirom na spol

Kako bi se provjerilo postoje li razlike u stavovima učenika prema predmetu Glazbena kultura s obzirom na dob, ponovno je izračunat Mann-Whitney U-test (tablica 4). Rezultati potvrđuju da učenici drugog razreda, u odnosu na učenike četvrtog razreda (slika 2) imaju pozitivnije stavove prema Glazbenoj kulturi, čime je potvrđena postavljena hipoteza.

Tablica 5. Razlike u stavovima prema Glazbenoj kulturi s obzirom na dob

Razred	C	U	Z	p
2. razred	4,37	3515,50	3,98	0,00
4. razred	3,80			

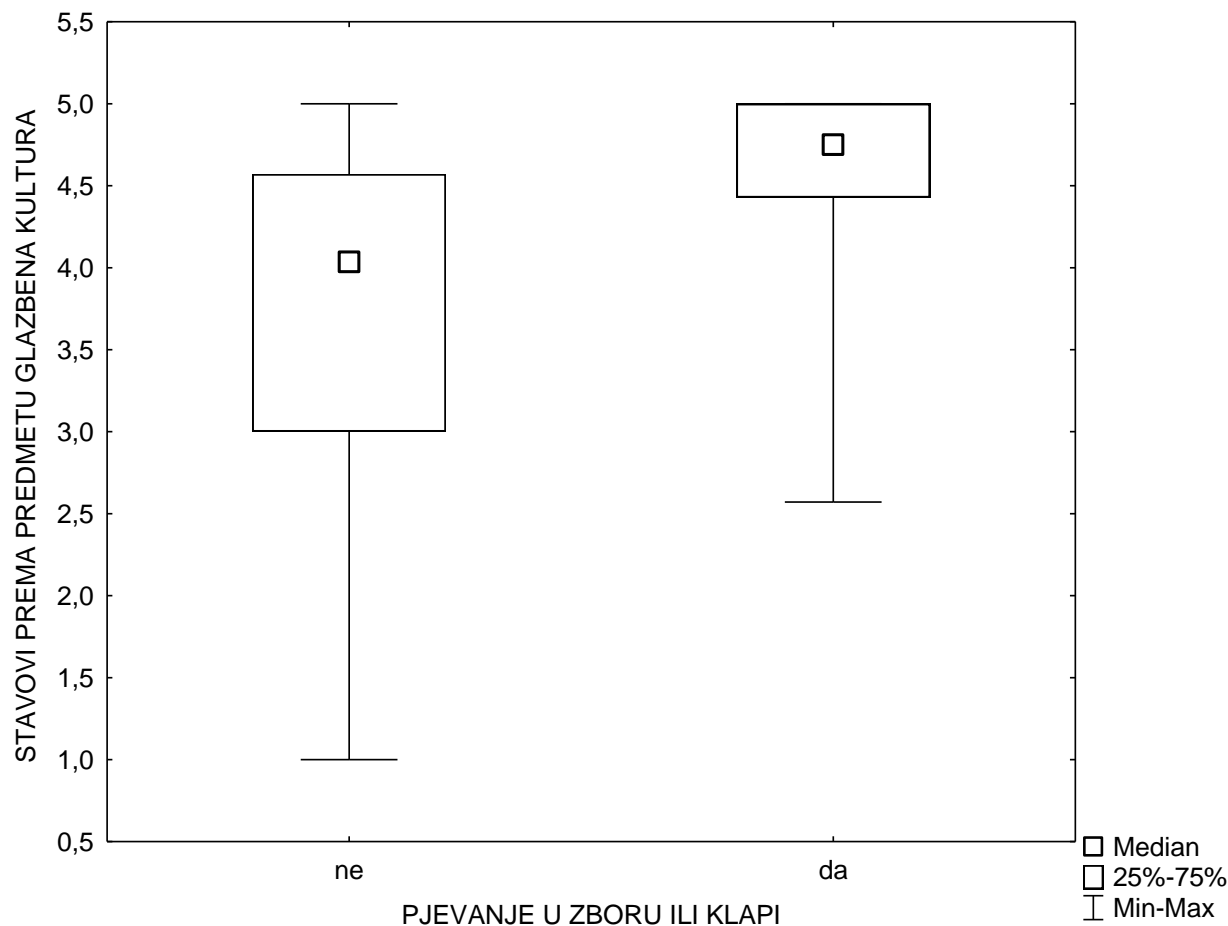


Slika 4. Razlike u stavovima prema Glazbenoj kulturi s obzirom na dob

I, konačno, kako bi se ispitalo postoje li razlike u stavovima učenika prema Glazbenoj kulturi između učenika koji pjevaju u zboru ili klapi te učenika koji nisu uključeni u navedene aktivnosti, proveden je Mann-Whitney U-test (tablica 5). Rezultati potvrđuju da učenici koji pjevaju u zboru ili klapi, u odnosu na učenike koji se ne bave navedenim aktivnostima (slika 3), imaju pozitivnije stavove prema Glazbenoj kulturi. Time je potvrđena postavljena hipoteza.

Tablica 6. Razlike u stavovima prema Glazbenoj kulturi s obzirom na pjevanje u zboru ili klapi

Pjevanje u zboru ili klapi	C	U	Z	p
Ne	4,07	1499,50	-5,04	0,00
Da	4,68			



Slika 5. Razlike u stavovima prema Glazbenoj kulturi s obzirom na pjevanje u zboru ili klapi

4.4. Rasprava

Rezultatima ovog istraživanja potvrđeno je kako učenici imaju pozitivan stav prema predmetu Glazbena kultura. Dobiveni rezultati u skladu su s rezultatima Eldemira (2016), koji je ispitao stavove učenika četvrtog razreda osnovne škole prema nastavi glazbe i potvrdio kako učenici generalno imaju pozitivne stavove prema nastavi glazbe, vole nastavu glazbe, procjenjuju je zanimljivom i korisnom, rado je pohađaju i smatraju da im pohađanje nastave glazbe izuziva užitek.

Do sličnih je rezultata došla Nikolić (2019), ali na uzorku studenata učiteljskog fakulteta, koji također potvrđuju da studenti imaju relativno pozitivne stavove prema nastavi glazbe, i to prije i nakon izlaganja glazbenoj poduci.

McCharty i suradnici (2019) ispitali su stavove irskih učenika u dobi od 16 do 18 godina prema nastavi glazbe, a rezultati potvrđuju kako na stavove učenika utječu sljedeći faktori: urođeni interes prema predmetu te percipirana korist od predmet za buduću profesionalnu karijeru. Rezultatima je potvrđeno i to da na stavove učenika prema predmetu utječe glazbeni kurikulum i stil podučavanja glazbenog pedagoga.

Nadalje, rezultatima ovog istraživanja potvrđeno je postojanje razlike u stavovima prema Glazbenoj kulturi s obzirom na spol i dob. Učenice, u odnosu na učenike te mlađi učenici, u odnosu na starije učenike, imaju pozitivnije stavove prema nastavi glazbe.

Dobiveni rezultati u skladu su s rezultatima istraživanja Dobrote i Barbarić (2017), koje su ispitale stavove učenika drugog, trećeg, sedmog i osmog razreda prema Glazbenoj kulturi te potvrdile kako su dob i spol značajni prediktori stavova prema nastavi glazbe.

Dobrota i Conar (2018) istražile su stavove učenika osnovnih škola i gimnazija prema nastavi Glazbene kulture i Glazbene umjetnosti s obzirom na spol, dob, obiteljsko okruženje, dodatnu glazbenu poduku, preferiranje klasične glazbe te preferencije određenih aktivnosti nastave glazbe. Istraživanje je provedeno na uzorku od 245 učenika trećeg, četvrtog, sedmog i osmog razreda osnovne škole te trećeg i četvrtog razreda gimnazije. Rezultatima istraživanja potvrđeno je da mlađi učenici u odnosu na starije, imaju pozitivnije stavove prema nastavi glazbe.

I, konačno, rezultatima ovoga istraživanja potvrđeno je da učenici koji pjevaju u zboru ili klapi, u odnosu na učenike koji nisu uključeni u navedene aktivnosti, imaju pozitivnije stavove prema predmetu Glazbena kultura. Rezultati istraživanja Eldemira (2016) također potvrđuju da učenici koji pohađaju glazbenu poduku izvan škole i učenici čiji se članovi obitelji bave glazbom, imaju pozitivnije stavove prema nastavi glazbe. I sudionici iz istraživanja Nikolić (2019) koji su imali iskustvo pjevanja u zboru, iskazali su pozitivnije stavove prema glazbenoj poduci, u odnosu na sudionike bez takvog iskustva.

5. ZAKLJUČAK

Ovim radom analizirani su stavovi učenika primarnog obrazovanja o nastavi Glazbene kulture. Učenički stavovi iznimno su važni, jer mogu utjecati na djetetov razvoj, odnosno imati utjecaj na njegovu daljnju povezanost s glazbom, stoga je od iznimne važnosti ispitati učeničke stavove prema glazbi, kako bi im se mogli pružiti optimalni pristupi i metode poučavanja, a kako bi dobili najbolje moguće iskustvo. Stavovi učenika prema nastavi Glazbene kulture raznoliki su i mogu se formirati na temelju učenikovih interesa, prethodnog glazbenog iskustva, motivacije i osobnih preferencija. Važno je da nastavnici prepoznaju i razumiju različite stavove učenika kako bi ih mogli motivirati za učenje i poučavanje glazbe. Poticanje pozitivnih stavova prema glazbi i glazbenim aktivnostima učenicima može pomoći da razviju interes, uživaju u učenju i postignu napredak u glazbenim vještinama.

Nastavnici, prilikom poučavanja, moraju prilagoditi metode i pristupe kako bi zadovoljili potrebe svakog učenika, od učenika s teškoćama do darovitih učenika. Kao što je rečeno, stavovi učenika prema glazbi mogu biti različiti, a prilikom istraživanja provedenog u sklopu ovog rada pokazano je da različiti faktori poput dobi, spola i sudjelovanja u izvannastavnim glazbenim aktivnostima utječu na učeničke stavove o nastavi Glazbene kulture. Naime, pokazano je da učenice u odnosu na učenike, mlađi učenici s obzirom na starije i učenici koji pjevaju u zboru ili klapi, dakle koji posjeduju glazbeno iskustvo, imaju pozitivnije stavove prema nastavi Glazbene kulture.

Bitno je istaknuti da su pozitivni stavovi djeteta prema glazbi ključni za njegov razvoj, i to ne samo u glazbenom smislu, već i u širem smislu – kao dio cjelokupnog obrazovanja i razvoja osobnosti. Pozitivni stavovi prema glazbi doprinose razvoju kreativnosti, samopouzdanja, razumijevanja i empatije prema drugima te sposobnosti slušanja i koncentracije, stoga je od velike važnosti razviti ih kod učenika primarnog obrazovanja. Također, istraživanjem provedenim u sklopu ovog rada pokazano je da učenici općenito imaju pozitivne stavove prema nastavi Glazbene kulture, a bitno je da nastavnici, počinjući od učitelja razredne nastave, to prepoznaju i njeguju kako bi njihovi pozitivni stavovi opstali.

LITERATURA

1. Bohner, G. (2003). Stavovi. U Hewstone, M. & Stroebe, W. (Ur.), *Uvod u socijalnu psihologiju, europske perspektive* (str. 195-234). Jastrebarsko: Naklada Slap.
2. Conar, R. (2018). *Stavovi učenika prema nastavi glazbene kulture i glazbene umjetnosti*. Diplomski rad. Split: Filozofski fakultet. <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:172:638610>
3. Cvitković Kalanjoš, I., Ružić, V. (2021). Interest of Primary School Students in Music. *Magistra Iadertina*, 16 (2), 23-40. <https://hrcak.srce.hr/273718>
4. Dobrota, S. (2012). *Uvod u suvremenu glazbenu pedagogiju*. Split: Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu.
5. Dobrota, S., Barbarić, S. (2017). Croatian Elementary School Students' Attitudes Towards Music Lessons. *The Journal of Music Education of the Academy of Music in Ljubljana*, 26, 5-19.
6. Dobrota, S., Conar, R. (2018). Stavovi učenika prema nastavi glazbene kulture i glazbene umjetnosti. *Život i škola: časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja*, 64(1), 131-139. <https://doi.org/10.32903/zs.64.1.10>
7. Dobrota, S., Obradović, I. (2012). Stavovi učenika osnovne škole prema glazbi i nastavi glazbe. *Školski vjesnik*, 61 (1.-2.), 115-131. <https://hrcak.srce.hr/81026>
8. Dobrota, S., Reić Ercegovac, I. (2011). Stavovi učenika prema glazbi i nastavni glazbene kulture. *Školski vjesnik. Časopis za pedagoška i školska pitanja*, 60 (2), 199- 210.
9. Dubovicki, S., Svalina, V., Proleta, J. (2014). Izvannastavne glazbene aktivnosti u školskim kurikulumima. *Školski vjesnik*, 64(4), 553-578. <https://hrcak.srce.hr/file/200705>
10. Eldemir, A. C. (2016). An investigation of 4th Grade Students' Attitudes towards Music Class. *International Journal of Human and Behavioral Science* 2(1), 8-19. <https://doi.org/10.19148/ijhbs.67063>
11. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=57912>
12. Jelavić, F. (2003). *Didaktičke osnove nastave*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
13. *Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije* (2019). Zagreb: Ministarstvo znanosti i obrazovanja.

14. McCarthy, C., O'Flaherty, J., Downey, J. (2019). Choosing to study music: Student attitudes towards the subject of music in second-level education in the Republic of Ireland. *British Journal of Music Education*, 36(2), 139-153.
<https://doi.org/10.1017/So265051719000093>
15. *Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje, opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje* (2011). Zagreb: Ministarstvo znanosti i obrazovanja.
16. Nikolić, L. (2018). Utjecaj glazbe na opći razvoj djeteta. *Napredak*, 159(1-2), 139-158.
<https://hrcak.srce.hr/file/298548>
17. Nikolić, L. (2019). Stavovi studenata učiteljskog studija o glazbenom obrazovanju: Mogu li se mijenjati tijekom nastave glazbe? *Metodički ogledi: časopis za filozofiju odgoja*, 25(2), 111-136. <https://doi.org/10.21464/mo.25.2.6>
18. Rojko, P. (2012). *Metodika nastave glazbe: Teorijsko-tematski aspekti (Glazbena nastava u općeobrazovnoj školi)*. Zagreb: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera, Pedagoški fakultet Osijek.
[https://www.bib.irb.hr/566005/download/566005.ROJKO Metodika nastave glazbe. Teorijsko tematski aspekti.pdf](https://www.bib.irb.hr/566005/download/566005.ROJKO%20Metodika%20nastave%20glazbe.%20Teorijsko%20tematski%20aspekti.pdf)
19. Svalina, V. (2015). *Kurikulum nastave glazbene kulture i kompetencije učitelja za poučavanje glazbe*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti.
20. Svedružić, A. i Svedružić, A. (2020). Stavovi učenika završnih razreda osnovne škole prema učenicima s teškoćama u razvoju. *Napredak*, 161 (3 - 4), 237-267.
<https://hrcak.srce.hr/249638>
21. Šimičić, S., Pešut, M. (2021). Stavovi učenika sedmih i osmih razreda osnovne škole o nastavnim predmetima Matematika i Kemija. *Poučak : časopis za metodiku i nastavu matematike*. (85), 32-41. [390464 \(srce.hr\)](https://hrcak.srce.hr/390464)

PRILOZI

Poštovana učenice, poštovani učenice, ovim upitnikom ćemo ispitati tvoje stavove prema Glazbenoj kulturi. Upitnik je anoniman, zanimaju nas prosječni rezultati, stoga te molimo da iskreno odgovoriš na sva pitanja. Unaprijed zahvaljujemo na suradnji!

1. Upiši naziv škole koju pohađaš _____
2. Upiši ime grada/mjesta u kojemu se nalazi tvoja škola _____
3. Zaokruži kojega si spola:
 - a) muško
 - b) žensko
4. Upiši u koji ideš razred _____
5. Pjevaš li u školskom zboru ili klapi:
 - a) ne
 - b) da

6. U priloženoj tablici nalaze se tvrdnje koje se odnose na tvoje stavove prema Glazbenoj kulturi. Zaokruži onu brojku koja izražava tvoje mišljenje: 1 = uopće se ne slažem; 2 = ne slažem se; 3 = niti se slažem, niti se ne slažem; 4 = slažem se; 5 = u potpunosti se slažem.

Broj tvrdnje	Tvrdnja	Stupanj slaganja				
1.	Volim nastavu Glazbene kulture.	1	2	3	4	5
2.	Nastava Glazbene kulture za mene je opuštajuća.	1	2	3	4	5
3.	Uživam na satovima Glazbene kulture.	1	2	3	4	5
4.	Volio/voljela bih da imamo više sati Glazbene kulture tjedno.	1	2	3	4	5
5.	Zadovoljan/-na sam svojim udžbenikom Glazbene kulture.	1	2	3	4	5
6.	Volim sudjelovati u glazbenim aktivnostima (pjevanju, sviranju i sl.) tijekom nastave Glazbene kulture.	1	2	3	4	5
7.	Smatram da lijepo pjevam.	1	2	3	4	5
8.	Glazbena kultura koristan je predmet jer tijekom nastave učiteljica/učitelj može prepoznati glazbeno nadarene učenike i uputiti ih u glazbenu školu.	1	2	3	4	5

9.	Glazbena kultura koristan je predmet jer tijekom glazbenih aktivnosti razvijamo svoju maštu.	1	2	3	4	5
10.	Glazbena kultura koristan je predmet jer tijekom glazbenih aktivnosti učim kako izraziti svoje osjećaje.	1	2	3	4	5
11.	Glazbena kultura koristan je predmet jer tijekom nastave glazbe upoznajemo glazbena djela poznatih skladatelja.	1	2	3	4	5
12.	Glazbena kultura koristan je predmet jer tijekom nastave glazbe upoznajemo tradicijsku glazbu Hrvatske.	1	2	3	4	5
13.	Glazbena kultura koristan je predmet jer tijekom nastave glazbe upoznajemo tradicijsku glazbu iz različitih dijelova svijeta.	1	2	3	4	5
14.	Glazbena kultura koristan je predmet jer tijekom nastave razvijamo svoje glazbene sposobnosti.	1	2	3	4	5

SVEUČILIŠTE U SPLITU

FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Paula Vrsalović, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja magistra/magistrice primarnoga obrazovanja, izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo mojega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija.

Izjavljujem da niti jedan dio diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga diplomskoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 18. svibnja 2023.

Potpis



Izjava o pohrani i objavi ocjenskog rada
(završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada – podcrtajte odgovarajuće)

Student/ica: Paula Vrsalović

Naslov rada: Stavovi učenika primarnog obrazovanja o nastavi Glazbene kulture

Znanstveno područje i polje: Umjetničko područje, Glazbena umjetnost

Vrsta rada: Diplomski rad

Mentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje): prof. dr. sc. Snježana Dobrota

Komentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje): /

Članovi povjerenstva (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje): prof. dr. sc. Snježana Dobrota

Marijo Krnić, pred. dr. sc.

Daniela Petrušić, asist.

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/autorica predanog ocjenskog rada (završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada – zaokružite odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uređenog rada.

Kao autor izjavljujem da se slažem da se moj ocjenski rad, bez naknade, trajno javno objavi u otvorenom pristupu u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama *Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti* (NN br. 119/22)).

Split, 18. svibnja 2023.

Potpis studenta/studentice: _____



Napomena:

U slučaju potrebe ograničavanja pristupa ocjenskom radu sukladno odredbama Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima (111/21), podnosi se obrazloženi zahtjev dekanici Filozofskog fakulteta u Splitu.